FYRA FALL 1234

I denna uppgift kommer ni att få fördjupa er i fyra människoöden från olika delar av världen: Liu Ping, Chelsea Manning, Jabeur Mejri och Ihar Tsikhanyuk. Alla har de något gemensamt. Men vad?

Ni arbetar i grupper. Varje grupp har fått fyra beskrivningar av olika människoöden, en uppgiftsbeskrivning och en matris.

Börja med att dela upp fallen mellan er. Alla ska ha ett fall var som ni ska presentera för de andra i gruppen. Läs igenom fallen enskilt och berätta sedan för varandra om landet personerna lever i, vilka personerna är och vad som har hänt.

När ni har presenterat alla fall för varandra sammanställer ni informationen i matrisen. Svara kortfattat på frågorna vad har hänt och varför genom att fylla i matrisen.

På vilket sätt tycker ni att de har fått sina mänskliga rättigheter kränkta (se kapitel två i texten *Ditt ord är fritt - om yttrandefrihet*)? Vad i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna har myndigheterna struntat i när det gäller Liu, Chelsea, Jabeur och Ihar? Fyll i sista rutorna i matrisen!

Diskutera sedan:

- Finns det några likheter mellan Liu, Chelsea, Jabeur och Ihar som personer?
- Skulle ni våga uttrycka era åsikter om det innebar stora risker? Varför/varför inte?
- Vilka konsekvenser tror ni begränsningar i yttrandefriheten kan få för ett samhälle och dess utveckling?
- Det finns många länder i världen där människors rätt att uttrycka sina åsikter begränsas eller bestraffas. Vad kan vi göra för att stödja de människor som tar stora risker när de står upp för sina åsikter?

FYRA FALL 1234

	Liu Ping	Jabeur Mejri	Ihar Tsikhanyuk	Chelsea Manning
Vad har hänt?				
Varför har det hänt?				
Hur bryter det mot mänskliga rättigheter?				

AMNESTY INTERNATIONAL

FYRA FALL 1234

1. LIU PING

I juni 2014 dömdes Liu Ping till sex och ett halvt års fängelse för att hon demonstrerat mot korruption tillsammans med andra i *Nya medborgarrörelsen*. Hon åtalades för att ha stört ordningen, ”muckat gräl och skapat problem” och för att ha ”använt en ond sammanslutning för att underminera lag och ordning”.

Liu greps i april 2013. Några dagar tidigare hade hon deltagit i en demonstration för att kräva att politikers ekonomiska tillgångar ska offentliggöras. Hon hade också arrangerat möten där politiska frågor diskuterades.

Efter gripandet satt Liu häktad i över sex månader och utsattes för misshandel i samband med förhör. Hon har nekats medicinsk behandling, trots att hon opererades innan hon greps, och har haft allvarliga hälsoproblem.

Åklagarsidan tilläts ändra åtalet mot henne sex månader efter att rättegången avslutades, några dagar innan domen föll. När domen skulle förkunnas informerades hennes advokater med bara två dagars varsel, vilket gjorde att de inte kunde närvara.

Liu är bara en av dussintals aktivister i Nya medborgarrörelsen som fängslats för sina fredliga aktiviteter. Ofta trakasseras även deras familjer. Lius mamma har hotats med att inte få träffa sin dotter om familjen inte samarbetar

Om Kina

Kina är en diktatur och en enpartistat. Det innebär att det endast finns ett tillåtet parti. Staten kontrollerar medierna och internet övervakas. Människorättsförvarare riskerar att gripas, torteras och fängslas.

Flera aktivister från *Nya medborgarrörelsen* har gripits under de senaste åren och dömts till fängelsestraff på mellan två till sex år. Och inför 25-årsminnet av massakern på Himmelska fridens torg 1989 greps 60 aktivister godtyckligt eller placerades i husarrest.

FYRA FALL 1234

2. JABEUR MEJRI

Jabeur Mejri dömdes till sju års fängelse för en skämtteckning. Han brukade, tillsammans med sin vän Ghazi Beji, skämta om religion på sociala medier. Ghazi skrev en satirisk novell om profeten Muhammed, illustrerad med skämtteckningar, som Jabeur postade på Facebook.

Två advokater såg inlägget och anmälde Jabeur och Ghazi. Ghazi lyckades lämna Tunisien, men det gjorde inte Jabeur. Han greps och dömdes för att ha publicerat material som ”skadar den allmänna ordningen och god moral”.

Domen överklagades, men utan resultat och Jabeur började avtjäna sitt straff. Men utanför fängelset engagerade sig många för hans sak. Amnesty samlade in namnunderskrifter och krävde att han skulle friges.

Den dåvarande presidenten i Tunisien sa att han ville benåda honom, men att det – på grund av oroligheterna i landet – skulle kunna vara ett hot mot både Jabeurs och landets säkerhet om han släpptes.

I januari 2014, efter två år i fängelse, frigavs Jabeur.

Om Tunisien

Under många år var Tunisien en diktatur. Men våren 2011 reste sig människor mot förtrycket. Kraftfulla protester bröt ut. Folket intog gatorna, presidenten störtades och demokratiska val har genomförts.

I januari 2014 antogs en ny konstitution. I denna skyddas de mänskliga fri- och rättigheterna, som t.ex. yttrandefriheten. Samtidigt förbjuder konstitutionen ”attacker på det heliga”; ett förbud som kan innebära ett hot mot det fria ordet.

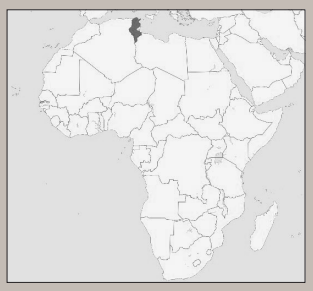

FYRA FALL 1234

3. IHAR TSIKHANYUK

Ihar Tsikhanyuk bor i Vitryssland, är hbtq-aktivist och öppet homosexuell.

Han ville, tillsammans med andra aktivister, bilda en människorättsorganisation. Därför lämnade de in en ansökan om att registrera Human Rights Center Lambda. Men myndigheterna avslog genast ansökan.

Senare greps Ihar och fördes till polisstationen, där han misshandlades och hotades. Polisen letade fram bilder i Ihars mobiltelefon där han var klädd som dragqueen och förolämpade honom. Sedan släpptes han från polisstationen.

Ihar gick till ett sjukhus, men personalen vägrade att dokumentera skadorna. Och åklagarmyndigheten ansåg att det inte fanns tillräckliga bevis för att inleda en utredning. Ihars överklagan har avslagits och ingen har ställts till svars för övergreppen.

Om Vitryssland

Vitryssland brukar kallas för Europas sista diktatur. Presidenten Aleksandr Lukasjenko har mycket makt och oppositionen tystas, förföljs och trakasseras. Endast registrerade organisationer är tillåtna och det kan vara mycket svårt att bilda en organisation. De som engagerar sig i ”otillåtna” organisationer kan straffas.

Det är inte olagligt med samkönade relationer i Vitryssland, men regimen motarbetar landets hbtq-rörelse på olika sätt. Arrangemang, som till exempel Pride-paraden, har inte fått tillstånd eller avbrutits av myndigheterna. Presidenten själv har sagt att det ”är bättre att vara diktator än att vara gay”.

FYRA FALL 1234

4. CHELSEA MANNING

I augusti 2013 dömdes Chelsea till 35 års fängelse för att hon läckt hemligstämplat amerikanskt regeringsmaterial till webbplatsen Wikileaks. Hon var menig soldat i USA:s armé och ville skapa en meningsfull debatt om krigets kostnader samt öka medvetenheten om den amerikanska militärens uppträdande i Irak och Afghanistan.

Några av de läckta dokumenten skildrar gärningar som kan utgöra kränkningar av mänskliga rättigheter och humanitär rätt. Materialet omfattar övergrepp som begåtts av både amerikanska förband, afghanska/irakiska styrkor som samverkar med USA:s armé, samt USA:s underrättelsetjänst CIA. Exempelvis visar en film som publicerades på Wikileaks en amerikansk helikopterattack där två anställda vid Reuters nyhetsbyrå samt civila dödas i Irak 2007.

Chelsea satt frihetsberövad i tre år i väntan på rättegång och utstod under elva månader förhållanden som FN:s särskilde rapportör om tortyr beskrev som ”grym och omänsklig behandling”. Hon placerades bland annat i en cell utan fönster där hon satt inlåst 23 timmar varje dygn. Utan lakan, täcke och kudde. Utan personliga tillhörigheter. Under rättegången tilläts hon inte säga att hon handlat i allmänhetens intresse, som en del av sitt försvar.

USA och krigen

Den 11 september 2011 utsattes USA för ett omfattande terrorattentat. Kapade flygplan flög rakt in i World Trade Center. USA svarade med att förklara krig mot terrorismen och anföll Afghanistan samma år.

Två år senare invaderade USA Irak. Motivet var att Irak, enligt USA, hade kärnvapen och kunde förse terrorister med dessa. De vapeninspektioner som föregick anfallet kunde dock inte hitta några kärnvapen.

Under ”Kriget mot terrorismen” har allvarliga människorättskränkningar utförts. Människor har gripits i olika länder och förts till militärbaser på olika platser – en del hemliga – där de utsatts för tortyr, misshandel och annan förnedrande behandling.